

Inleiding van mgr. J.W.M. Liesen
Bij gelegenheid van de opening van het Jaar van het Geloof
11 oktober 2012
H. Antoniuskathedraal Breda

Het gesprek met God

“Met het geloof voorop” is vijf jaar intensief gewerkt aan samenwerking. Er zijn veel, veel gesprekken gevoerd. De lijnen zijn kort, zoals ik vicaris-generaal Schoenmakers vaak heb horen zeggen. Hoe gaan we verder? Het eerste wat ik daarbij wil noemen is het gesprek met God. Dat wil zeggen: ervoor zorgen dat ons lijntje met Hem ook kort is.

Bij alle inspanningen op het gebied van pastoraat, personeel, financiën, gebouwen en besturen gaat het steeds om onze gezamenlijke inspanning om tot elkaar te komen en dat was en is en blijft nodig voor onze toekomst als bisdom en als parochies.

Het gesprek met God is van een heel andere orde, maar ook absoluut fundamenteel voor onze toekomst als Kerk, als geloofsgemeenschap. Maar het Johannes-evangelie zegt al in de proloog: “Niemand heeft ooit God gezien” (Joh 1:18). Hoe kom je in gesprek met Iemand die nog nooit door een mens is gezien? Niet door eigen inspanning, maar dat hoeft ook niet. Als gelovigen hoeven we niet op onze tenen te gaan staan en ons uit te rekken om met de vingertoppen aan de hemel te komen. God is voor ons naar de aarde afgedaald, Hijzelf is vleesgeworden, heeft hemel en aarde verbonden. Het christelijk bidden wil God niet bereiken, omdat God ons bereikt, ons zijn hand reikt. Dat vraagt dan wel om luister-bereidheid. In onze traditie heet dat: *fides ex auditu*, het geloof komt uit het horen. Het gesprek met God aangaan en onderhouden betekent: tijd reserveren voor Hem.

Het Jaar van het Geloof is een jaar om naar God te luisteren, naar de geest die in ons hart is uitgestort. Anders gezegd: onze Kerk draait niet om een organisatie maar om een levende persoon, Christus. De evangeliën vertellen hoe Jezus steeds opnieuw op allerlei manieren mensen de vraag voorhield: “Wie zegt jij dat Ik ben?”. Andere godsdiensten hebben misschien een boek, een geweldige levensleer of zoiets. Wij christenen hebben dat niet, althans niet als kern van ons geloof: wij hebben de persoon van Jezus Christus.

In de vorige eeuw, tijdens en na Wereldoorlog II, zijn in het christelijke Europa miljoenen mensen vermoord; dat heeft iets met ons gedaan ook met onze manier van geloven en het heeft mensen aan het denken gezet. De Anglicaanse schrijver C.S. Lewis heeft in die jaren met ongekend scherpe analyses het christendom beschreven en hij komt tot deze conclusie: ofwel Jezus was krankzinnig, ofwel Hij sprak de waarheid toen Hij zei: “Wie Mij ziet, ziet de Vader” (Joh 14). Wij gaan voor dat laatste.

Door Jezus kunnen wij in gesprek komen met God. Dat vraagt niet zozeer inspanning, als wel ontspanning: de drukte van het dagelijkse werk doorbreken en tijd maken om te luisteren naar God die spreekt, die zo graag met ons spreekt dat Hij zijn Woord zelfs laat vlees- worden en bij ons laat zijn. Het gesprek met God betekent concreet: allereerst werk maken van je geestelijk leven; en dan kom je ertoe om Jezus te zoeken daar waar Hij is, in de sacramenten van onze Kerk, en in de Schrift, maar ook in de naaste, die naar Gods beeld en gelijkenis werd geschapen.

Geestelijk leven

Werk maken van je geestelijk leven – hoe doe je dat? Het is een kwestie van kiezen, echt kiezen. In de huidige tijd zijn we een beetje verleerd wat kiezen is, misschien of waarschijnlijk omdat we zo’n materiële overvloed hebben. We kunnen langs etalages lopen in lange winkelstraten en uitzoeken wat ons bevalt. We denken dan dat we gekozen hebben, maar dat hebben we niet. We zochten iets en hebben veel laten liggen en dat ene ding meegebracht, maar dat is nog geen kiezen. Er komt een moment dat het meegebrachte ons niet meer bevalt en dan halen we iets anders. Dat is géén kiezen: het is gewoon een behoefte bevredigen, of die nu echt is of

aangepaakt. Door zo'n materialistische levensstijl, die op alle mogelijke manieren gepromoot wordt en die we niet moeten onderschatten en waar we geen illusies over moeten hebben als het onszelf betreft, –door die levensstijl gaan we soms met mensen om op diezelfde manier, en we laten mensen vallen als ze ons niet meer uitkomen. Maar echt kiezen als het om een persoon gaat, betekent: die ene kiezen zoals die is en die niet laten vallen om iemand anders kiezen. Dat is de basis van echte vriendschap, dat is de basis van huwelijk en gezin, en dat is ook de basis van geestelijk leven, van het gesprek met God.

Als we in onze parochies en in ons bisdom de kerk gestalte willen geven, dan begint het hier: kiezen voor Christus, zoals Hij is: met heel zijn liefde en zorg voor mensen, maar ook met zijn moeilijke woorden en zijn onvoorwaardelijke trouw aan de Vader. En nu komt het mooie: dat is veel eenvoudiger dan velen denken. Simpelweg omdat Christus al voor ons gekozen heeft: voor ons, met alles wat bij ons hoort. Hij laat zich zelfs niet afschrikken door ons kwaad, door de schaduwkanten die aan ons kleven, door het onrecht en de jaloersheid die in ons hart zetelen. Anders gezegd: nog voordat wij ons keren tot Christus, heeft Hij zich al bekeerd tot ons. Als dat niet zo was, konden we nooit in gesprek komen met God.

Het eerste wat Jezus verkondigt, de eerste woorden van Hem in het oudste van de vier evangelies, is dit: *"De tijd is vervuld, het Rijk Gods is nabij, bekeert u en geloof in de Blijde Boodschap"* (Mk 1:15). Dat betekent: bekering is nu mogelijk, want Hij is nu nabij gekomen; Hij staat voor je en daarom kun je hem ontmoeten. Dat is de grondtoon van het Nieuwe Testament.

In het gesprek met de Samaritaanse vrouw bij de bron in Sychar vroeg Jezus om water uit de put, en dat bleek een aanleiding te zijn, omdat Hij eigenlijk levend water wilde geven (Joh 4). Alle bladzijden van het evangelie getuigen van die dorst van Jezus naar ons; tot op het kruis zal Hij zeggen: *"Ik heb dorst"*, en ook als mensen dat misverstaan, geeft Hij aan de leerling die de kerk daar vertegenwoordigt toch de Geest, de heilige Geest, die als een bron opborrelt in ons hart tot eeuwig leven.

Geestelijk leven is niets anders dan de dorst van Jezus en het diepste verlangen van jezelf bij elkaar laten komen, elke dag opnieuw. Dat is moeilijk – ik ondervind zelf die moeilijkheid en in de parochie zal het niet anders zijn. Elke dag de drukte doorbreken op zo'n manier, dat bidden niet iets is wat nu eenmaal op het lijstje staat van dingen die moeten, maar dat het is persoonlijk is, iets tussen Hem en ons.

Het vieren van de eucharistie

Bij het geestelijk leven hoort ook een buitenkant. Christus aan de buitenkant ontmoeten, samen parochie-zijn, betekent dan het vieren van de sacramenten. Het zijn momenten van Christus-ontmoeting; het eigene van ieder sacrament is dat het Christus is die handelt en spreekt.

Het Tweede Vaticaanse Concilie, waarvan we vandaag herdenken dat het 50 jaar geleden opende, dat Concilie dat zoveel betekende voor onze Kerk, dat Concilie heeft de Eucharistie aangeduid als *fons et culmen*, als bron en hoogtepunt van de kerk. Het gesprek met God zoeken betekent dus altijd dat de Eucharistie gevierd wordt: daar worden woorden van Christus gebruikt *"Dit is mijn lichaam, dat voor u gegeven wordt – dit is mijn bloed, dat voor u vergoten wordt"*. Eucharistie-vieren is bijeenkomen in zijn Naam en daar is Hij in ons midden.

Als ik dit zeg, dan besef ik –evenals u, want we kennen allemaal de cijfers die in het project van de afgelopen vijf jaar aan het licht zijn gekomen – dat Eucharistie-vieren vraagt om een andere manier van denken. We hebben lang ingezet op de lokale geloofsgemeenschap; zozeer zelfs dat we soms ons hebben *ingesteld* op de bijeenkomst in de plaatselijke gemeenschap en niet op de eucharistie. De plaatselijke geloofsgemeenschap is zeker waardevol, maar het is niet bron en hoogtepunt van de Kerk. De Kerk is niet een idee van mensen om iets samen te doen, maar van Jezus die het geweldig vond om van het begin af aan mensen bij Zich te roepen en zijn leven met hen te delen. Kerk-zijn is delen in het leven van Christus en dat gaat niet zonder Hem serieus te nemen en de eucharistie te vieren.

In de situatie van weinig priesters is soms van de nood een deugd gemaakt en zijn er andere

vieringen gekomen. Maar voelen we nog de nood om te antwoorden op Christus die zegt: *"Blijft dit doen om Mij te gedenken"*?

Als er minder participatie van gelovigen is, als we nieuwe parochieverbanden hebben gevormd, als we met minder kerkgebouwen toekunnen en we de eucharistie willen vieren, dan betekent dit dat er minder vieringen zijn die worden geleid door pastorale werkers en werksters. Ik begrijp dat het soms moeilijke aanpassing vraagt, maar ik denk dat niemand van ons hier er alleen voor zichzelf zit. We zijn als gelovigen, als pastorale werker, als pastorale werkster, als diaken, als priester, en ook als bisschop allereerst in dienst van Christus en van de parochianen van onze parochies.

We hebben een nieuwe manier van denken nodig. Paulus zegt in de Romeinenbrief: *"Stemt uw gedrag niet af op deze wereld. Wordt andere mensen, met een nieuwe visie. Dan zijt ge in staat om uit te maken wat God van u wil, en wat goed is, wat zéér goed is en volmaakt"* (Rom 12:2). Als we keuzes moeten maken, en als we onze keuzes vertalen in waar/wat/wie we gaan vieren op zondag, dan gelden die woorden van Paulus nog steeds.

Droom voor de toekomst

Ik ontvang heel wat brieven met suggesties over hoe de toekomst van de Kerk eruit moet zien. In al die brieven waardeer ik het als heel positief dat mensen zo betrokken zijn en dat de lijntjes inderdaad kort zijn. Mensen spreken en schrijven over het visioen, over de droom voor onze kerk in de toekomst: wat is de droom waar je warm voor wil lopen? *"I have a dream"* zei dominee Martin Luther King, en hij bracht mensen in beweging. Een droom is geweldig en we hebben daar nog veel van nodig om los te komen van de cijfers die eerder ontmoedigend werken.

Wat is mijn droom voor ons bisdom? Ik wil Christus dienen, Hem navolgen in zijn liefde voor de mensen en voor God. Ik zou willen dat alle gelovigen hun geloof zouden verdiepen, te beginnen met onszelf. Ik zou willen dat in elke parochie mensen geraakt worden door Christus en dat met elkaar gaan beleven in hun eigen omgeving en zich instellen op de Eucharistie. Ik zou willen dat mensen durven kiezen voor God en trouw zijn aan hun keuze. Ik zou willen dat mensen de ervaring opdoen dat ze bij Christus opnieuw mogen beginnen, niet omkijken naar wat achter hen ligt, maar zich uitstrekken naar wat met Christus mogelijk is in de tijd die voor ons ligt. Met Paulus wil ik zeggen: *"Ik beeld mij niet in er al te zijn, maar ik span mij in om het te grijpen –gegrepen als ik ben door Christus."*

In dit citaat hoort U dat ik voor mijn droom niet eens eigen woorden gebruik. Ik heb erover nagedacht en gebeden, en dat ik het zó zeg is heel bewust. Ik kan het nog sterker zeggen: ik ga het bisdom van Breda niet redden, u ook niet; ik kan mezelf niet eens redden, en u ook niet. De Blijde Boodschap is dat we een Redder hebben: Christus. Als ik een droom heb, dan is het dat Gods droom voor ons werkelijkheid wordt: leven in overvloed, leven met Hem, leven met Hem naar wiens beeld we geschapen zijn. Mijn droom is dat ons leven in geloof vruchtbaar wordt voor onszelf en voor elkaar, tot geluk van ieder.

Open naar God en naar mensen

Zo kom ik weer terug bij het fundament. Geestelijk leven is de basis voor het gesprek met God, is de basis om het lijntje met Hem kort te houden, en het is ook nodig om het lijntje met alle mensen kort te houden. Op dat fundament mogen we samen bouwen.

Geestelijk leven betekent per definitie openheid naar God en naar mensen. Wij hebben Christus nodig en het is goed dat we daar open en transparant over zijn. Onze Kerk en onze maatschappij hebben die openheid en transparantie nodig; als Kerk mogen en moeten we het aandurven om dingen te zeggen die tegen de stroom ingaan om zo de vitale vragen te kunnen stellen van waar het op aankomt in het leven. Dit gesprek met de wereld is broodnodig, maar het kan niet zonder het gesprek met God.

In onze parochies dat gesprek stimuleren kan gebeuren door uitdrukkelijk te kiezen voor de eucharistie op zondag en door zulke activiteiten te kiezen op weekdagen die laten zien waar we

voor staan. Mijn droom is dat Gods droom uitkomt, dat mensen in beweging komen en dat hun leven vruchtbaar wordt: dertig, zestig, honderdvoudig; mijn droom is dat mensen, verbonden met de wijnstok Christus, tot bloei komen tot geluk van zichzelf en van elkaar.